

12.1 Tekst A: Bereesjiet 25:29-34

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 29 Toen Jakov eens aan het koken was en Esav van het veld kwam en vermoeid was,
 30 zei Esav tegen Jakov: 'Laat me toch eens vlug wat van dat rode, dat rode daar eten, want ik ben zo moe'.
- 31 Daarom noemt men hem Edom - de rode - . Toen zei Jakov: "verkoop dan direct je eerstgeboorterecht aan mij'.
- 32 En Esav zei: 'Och, ik ben toch voorbestemd te sterven, waarom dan een eerstgeboorte-recht voor mij?
- 33 Waarop Jakov zei: 'Bevestig me dit direct onder ede'. Hij legde de eed voor hem af en verkocht zijn eerstegeboorterecht aan Jakov.
- 34 Daarop gaf Jakov aan Esav brood en linzensoep, hij at en dronk, stond op en ging heen. Zo versmaadde Esav het eerstgeboorterecht.

12.2 Herhalen en vertalen

Pasoek 29

Waarschijnlijk is de middelste stamletter van וַיִּזְדָּק weggevallen, daar wijst de kamats onder het voorvoegsel וַיִּ op. In dat geval is de middelste stamletter meestal een ו. Dat is hier ook het geval: de stamletters van וַיִּזְדָּק zijn ו.ו.ד.ז. Het zelfstandig naamwoord זָדָק heeft dezelfde שָׁרֵשׁ. Het betekent *gerecht*, over het algemeen wordt dit woord gebruikt voor *soep*.
 מִהַשָּׂדָה

Pasoek 30

De lettergreep וַיִּ hoort niet bij de שָׁרֵשׁ. De betekenis is *mij*.
 De 11 verschillende klinkers uit deze pasoek zijn: patach, cholam katan, segol, tseree, kamats, chataf patach, sjewa, chiriek malee, chiriek katan, cholam malee, chataf segol

Pasoek 31

In plaats van מִכָּרָה zou je hier מָכַר hebben verwacht.
 Het voorzetsel כִּי betekent meestal: *als, zoals*

Pasoek 32

לָמָּוֶת is een infinitief constructus en de stamletters zijn מ.ו.ת. לָמָּוֶת
 לָמָּוֶת betekent *waarom* en het is een vraagwoord.
 זֶה betekent *dit* en het is een aanwijzend voornaamwoord.

Pasoek 33

Een imperativus energeticus is een aansporende gebiedende wijs. הִשָּׁבְעָה betekent: *beloof toch onder ede!* Het woord וַיִּשָּׁבַע heeft dezelfde stamletters (ש.ב.ע.).

פסוק כט

Jakov kookte soep

וַיִּזְדַּק (ז.ו.ד.) יַעֲקֹב נֶזֶד

Esaw kwam van het veld

וַיָּבֵא (ב.ו.א.) עֵשָׂו מִן־הַשָּׂדֶה

en hij was moe.

וְהוּא עֵיִף

פסוק ל

Esaw zei tegen Jakov

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל־יַעֲקֹב

laat me toch proeven van het rode, dat rode,

הֲלֵעֵיטֵנִי (ל.ע.ט.) נָא מִן־הָאֲדָם הָאֲדָם הַזֶּה

want ik ben moe

כִּי עֵיִף אָנֹכִי

daarom noemt men hem Edom

עַל־כֵּן קָרְא־שְׁמוֹ אֲדָוִם

פסוק לא

Jakov zei:

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב

verkoop dan eerst je eerstgeboorte-recht aan mij

מִבְּכֻרָה (מ.כ.ר.) כִּיֹּם אֶת־בְּכֻרְתְּךָ לִי:

פסוק לב

Esav zei

וַיֹּאמֶר עֵשָׂו

ach, ik ga toch dood

הֲנִיָּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לְמוֹת (מ.ו.ת.)

wat moet ik met dat eerstgeboorte-recht

וְלָמָּה־זֶּה לִי בְּכֻרָה:

פסוק לג

Jakov zei: belooft het me dan nu meteen onder ede

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הַשְּׁבַעָה (ש.ב.ע.) לִי כִיֹּם

en hij legde een eed af

וַיִּשְׁבַּע לוֹ

en verkocht zijn eerstgeboorterecht aan Jakov.

וַיִּמְכַר אֶת־בְּכֻרְתּוֹ לְיַעֲקֹב:

פסוק לד

Jakov gaf Esaw brood en linzensoep

וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וְנִזְיֵד עֲדָשִׁים

hij at, hij dronk, hij stond op en ging weg

וַיֹּאכַל וַיִּשְׂתַּ (ש.ת.ה.) וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ

Esaw hechtte geen waarde aan het eerstgeboorterecht

וַיִּבַּז (ב.ז.ה.) עֵשָׂו אֶת־הַבְּכֻרָה:

12.3 De Tora uitgelegd: tekst A

blz 8 Uiterlijk: Jakov had een gladde huid, Esaw was overal behaard.

Innerlijk: Jakov was een rustig mens die graag thuis zat, Esaw hield van actie en was meestal buiten te vinden.

Jakov: van zijn ouders en grootouders

Esaw: van zijn voorouder Nimrod (jager) en zijn oom Jisjmaeel (boogschutter).

Ik ga sterven, ik ga toch gauw dood

Wat is het verband tussen sterven en het eerstgeboorterecht?

blz 9 Verklaring 2, verklaring 3, verklaring 1

12.4 Grammatica

blz 10

- 1 in zijn hand
- 2 op een kameel
- 3 met vreugde
- 4 terwijl hij sprak

blz 11

1 met mij	6 met ons
2 met jou (m)	7 met jullie (m)
3 met jou (v)	8 met jullie (v)
4 met hem	9 met hen (m)
5 met haar	10 met hen (v)

- 1 als een boom
- 2 ongeveer een jaar
- 3 tijdens het horen
- 4 naar de opdracht van 'π

- 1 zoals deze zaak
- 2 ongeveer dertig
- 3 als een haren mantel
- 4 volgens, naar het woord van de koning
- 5 verkoop toch meteen je eerstgeboorterecht
- 6 het zou zijn zo tsadiek, zo slechterik (zou het een tsadiek hetzelfde vergaan als een slecht mens?)

LES 12 • Het Eerstgeboorterecht

blz 12

1	אֲנִי	zoals ik	6	אֲנֹכְנוּ	zoals ons
2	אַתָּה	zoals jij (m)	7	אַתֶּם	zoals jullie (m)
3	אַתְּ	zoals jij (v)	8	אַתֶּן	zoals jullie (v)
4	הוּא	zoals hij	9	הֵם	zoals zij (m)
5	הִיא	zoals zij	10	הֵן	zoals zij (v)

- 1 naar Padan Aram
- 2 van onze voorouders
- 3 tegen Rivka
- 4 om te verkopen

- 1 Een lust voor de ogen
- 2 Je zult (tot, als) een vader van vele volkeren worden
- 3 van het gevogelte naar zijn soort
- 4 Die God geschapen heeft om te doen
- 5 God zei tegen Noach

blz 13

1	לִי	6	לָנוּ
2	לְךָ	7	לְכֶם
3	לָךְ	8	לְכֹן
4	לוֹ	9	לָהֶם
5	לָהּ	10	לָהֶן

1	I	2	H	3	B	4	D	5	G
6	J	7	F	8	A	9	E	10	C

12.5 Tekst B: Bereesjiet 27:1-8

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 1 Toen Jitschak oud werd en zijn ogen dof waren geworden zodat hij niet meer zien kon, riep hij zijn oudste zoon Esaw en zei tegen hem: 'mijn jongen', en deze antwoordde: 'hier ben ik'.
- 2 Hierop zei hij: 'Kijk eens, ik ben oud geworden, ik ken de dag van mijn dood niet'.
- 3 Neem nu je jachttuig, je pijlkoker en je boog, trek het veld in en vang een stuk wild.
- 4 Maak daar voor mij een lekker hapje van, zoals ik het graag heb, breng het me te eten, opdat ik je van harte zegen vóór ik sterf'.
- 5 Rivka luisterde terwijl Jitschak met zijn zoon Esaw sprak en toen Esaw veld inging om hetgeen hij op de jacht verschalkte thuis te brengen,
- 6 zei Rivka tot haar zoon Jakov: 'Ik heb zojuist je vader tegen je broer Esaw horen zeggen:
- 7 'Breng me een stuk wild, maak er een lekker hapje van, laat me eten en laat ik voor jou een zegen afsmeken van de Eeuwige vóór mijn dood'.
- 8 Welnu mijn zoon, luister naar mij, naar dat wat ik je gebied.

12.6 Herhalen en vertalen

Pasoek 1

וְהַבְּיָיִן is de derde persoon vrouwelijk meervoud *zij* (= de ogen van Jitschak) *waren zwak geworden*.

De stamletters van מְרֵאתָ zijn ר.א.ה.

De vorm בָּנוּ תִּגְדֹּל is overtreffende trap.

Pasoek 2

De stamletters van זָקַנְתִּי zijn ז.ק.ן het is verleden tijd, eerste persoon enkelvoud.

Dat zijn dezelfde letters als זָקַן in פָּסוּק א'.

זָקַנְתִּי = *ik ben oud geworden*.

מוֹתִי = *mijn dood*

Pasoek 3

De stamletters van שָׂאָה zijn נ.ש.א.

צִידָה is zonder klinkers geschreven omdat het een ketiev is. De kerī staat er achter: צִידָה.

Pasoek 4

De vorm וְהִבִּיאָה is aansporend, imperativus energicus.

De stamletters van וְהִבִּיאָה zijn ו.א.ב.ל. De א is weggevallen en dat is bijzonder omdat deze letter normaalgesproken niet wegvalt wanneer het de eerste stamletter is.

De stamletters van מוֹתִי zijn מ.ו.ת. Het woord מוֹתִי (mijn dood) uit פָּסוּק ב' heeft dezelfde stamletters.

Pasoek 5

Een voorbeeld van een infinitief met een ander voorzetsel is לְמוֹתִי in פָּסוּק ל'.

Pasoek 6

Het woord מְדַבֵּר betekent letterlijk is *sprekend, aan het spreken*.

Pasoek 7

Het wordt meestal geschreven als וַאֲבָרְכֶךָ

Klinkers: patach, chataf patach, kamats, segol, sjewa, kamats

Pasoek 8

Omdat het een סוף פְּסוּק, pauzale vorm is. Daardoor veranderen de klinkers van sommige woorden.

Een zelfstandig naamwoord met צ.ו.ה.ה. als stamletters is מְצוּדָה

פְּסוּק א

Toen Jitschak oud was

waren zijn ogen te zwak geworden om te zien

Hij riep zijn oudste zoon Esaw

en zei tegen hem 'mijn zoon'; hij antwoordde: hier ben ik

וַיְהִי כִּי־זָקֵן יִצְחָק
וַתִּכְהֶיז .(כ.ה.ה.) עֵינָיו מִרְאֹת
וַיִּקְרָא אֶת־עֵשָׂו | בְּנֵו הַגָּדֹל
וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּנֵי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲנִי:

פְּסוּק ב

Hij zei: kijk eens, ik ben oud

ik weet niet wanneer de dag van mijn dood is

וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא זָקֵנְתִי (ז.ק.ן.)
לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי

פְּסוּק ג

Welnu, neem je jachtgerei, je pijlkoker en je boog

en ga uit naar het veld

en vang (jaag) een stuk wild voor mij

וְעַתָּה שְׂאֵ־נָא (נ.ש.א.) כְּלֵיךְ תִּלְיָךְ
וְצַא (י.צ.א.) הַשָּׂדֶה
וְצוּדָה לִי צִידָה [צִיד]

פְּסוּק ד

Maak er voor mij een lekker hapje van, waar ik van hou

en breng het me en ik zal eten

zodat mijn ziel je zal zegenen voordat ik sterf

וַעֲשֵׂה־לִי מִטַּעַמִּים כַּאֲשֶׁר אֶהְבֵּתִי
וְהִבִּיאָה (ב.ו.א.) לִי וְאִכְלָה
בְּעִבּוֹר תִּבְרַכְךָ נַפְשִׁי בְּטָרִם אָמוֹת
(מ.ו.ת.)

פסוק ה

Rivka luisterde terwijl Jitschak sprak
met zijn zoon Esaw
en toen Esaw uitging naar het veld
om een stuk wild te schieten om (thuis) te brengen

וְרִבְקָה שָׁמְעַת (ש.מ.ע.) בְּדַבֵּר יִצְחָק
אֶל-עֵשָׂו בְּנוֹ
וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו הַשָּׂדֶה
לְצוּד (צ.ו.ד.) צִיד לְהָבִיא

פסוק ו

zei Rivka het volgende tegen haar zoon Jakov:
zie eens, ik hoorde je vader spreken
tegen je broer Esaw, als volgt:

וְרִבְקָה אָמְרָה אֶל-יַעֲקֹב בְּנֶה לְאָמֹר
הִנֵּה שָׁמְעֵתִי אֶת-אָבִיךָ מִדַּבֵּר (ד.ב.ר.)
אֶל-עֵשָׂו אָחִיךָ לְאָמֹר:

פסוק ז

breng mij toch een stuk wild
maak er een lekker hapje van en ik zal eten
en ik zal je zegenen voor mijn dood, voor de Eeuwige

הָבִיֵּאָה לִּי צִיד
וְעָשִׂה-לִּי מִטַּעַמִּים וְאִכְלָה (א.ב.ל.)
וְאִבְרַכְכָּה לְפָנַי ה' לְפָנַי מוֹתִי

פסוק ח

Welnu, mijn zoon, luister naar mij (mijn stem)
naar wat ik je gebied (opdraag)

וְעַתָּה בְּנִי שָׁמַע בְּקֹלִי
לְאֲשֶׁר אָנִי מְצַוֶּה (צ.ו.ה.) אֹתְךָ:

12.7 De Tora uitgelegd: tekst B

blz 21

וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר: - de oudste zal de jongste dienen (voorspelling)

וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֶה - Esaw werd een jager, een man van het veld

וַיִּבֹז עֵשָׂו אֶת-הַבְּכֹרָה - Esaw minachtte, hechtte geen waarde aan het eerstgeboorterecht

וַתְּהַיֵּינָן מִרְתַּיִם לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה - zij (de vrouwen van Esaw) waren een kwelling voor Jitschak en Rivka.

Pasoek	(groot)vader	oudste (klein)zoon	wie krijgt de בְּרָכָה
Ber 21:10-14	Avraham	Jisjmaeel	Jitschak
Ber 48:8-19	Jisraeel (Jakov)	Menasjé	Efrajiem
Ber 49:1-4 en 22-26	Jisraeel (Jakov)	Re'oeveen	Joseef

- blz 22**
- 1 Liefde maakt blind
 - 2 Hij hoopte dat Esaw zijn leven zou beteren vanwege de בְּרִכָּה
 - 3 Jitschak was op een te hoog spiritueel niveau (of te getraumatiseerd) om te begrijpen wat er aan de hand was.
 - 4 Esaw bedroog Jitschak door zich beter voor te doen dan hij was.

12.8 Herhaling grammatica

blz 23

1	dit is een tent	11	deze mitswa
2	deze tent	12	deze plaats
3	dit zijn plaatsen	13	deze kamelen
4	deze plaatsen	14	dit zijn de lichten
5	dit is een zus	15	dit is kleinvee
6	deze zus	16	deze zondvloed
7	dit is een herder	17	dit eerstgeboorterecht
8	dit is een koek	18	deze soep
9	dit zijn meisjes	19	dit is de slang
10	deze rivier	20	dit is de Tora

blz 24

1	C	6	J	11	R	16	M
2	F	7	D	12	T	17	K
3	H	8	B	13	O	18	S
4	I	9	G	14	N	19	P
5	A	10	E	15	L	20	Q

12.9 Rouwgebruiken

blz 25

Goede antwoorden:

‘s-nachts waken bij de overledene
tachrichien
zand uit Israël in de kist strooien
kri'a (scheur in kleding)
zand op kist scheppen,
sjiwwe zitten
jaartijdlichtje
matsewa
steentjes op matsewa leggen
kaddiesj zeggen